

Vlaams
Parlement

stuk **1842** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 17 december 2012 (2012-2013)

Gedachtewisseling

over de proeftuinen Sport
in het kader van het Participatiedecreet

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heer Bart Caron

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Philippe De Coene.

Vaste leden:

de heer Paul Delva, mevrouw Els Kindt, de heren Johan Verstreken, Veli Yüksel;
de heren Johan Deckmyn, Chris Janssens, Wim Wienen;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Herman Schueremans;
de heren Philippe De Coene, Chokri Mahassine;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

de heer Ludwig Caluwé, de dames Vera Jans, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Jan Penris, Wim Van Dijck;
de heren Peter Gysbrechts, Bart Tommelein;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Jan Roegiers;
de heren Wilfried Vandaele, Kris Van Dijck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Luckas Van Der Taelen.

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 8 november 2012 een gedachtewisseling met de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de evaluatie van de proeftuinen Sport in het kader van het Participatiedecreet.

1. Toelichting bij de tussentijdse evaluatie van de proeftuinen Sport door de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Minister *Philippe Muyters* deelt mee dat de vijf proeftuinen zich situeren in het Participatiedecreet van 18 januari 2008 en gestart zijn in december 2008. Zoals voorzien in het bijhorende uitvoeringsbesluit werd een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. De tussentijdse evaluatie bestaat uit drie elementen. Vooreerst werden de proeftuinen geëvalueerd door de UGent in november 2010. Een belangrijk aandachtspunt was meer overleg tussen de proeftuinen. Dat overleg vond plaats in februari 2011. In januari 2012 publiceerde het departement een eindrapport over de tussentijdse evaluatie, met enkele aanbevelingen. De eindevaluatie en de voorbereiding van de periode na de proeftuinen is gestart in juni 2012.

Uit de evaluatie van de UGent bleek dus dat er meer samenwerking moest zijn tussen de proeftuinen om overlap te vermijden en samenwerkingsvoordelen te boeken. Een andere algemene aanbeveling was dat de monitoring en indicatoren voor verbetering vatbaar waren. Verschillende proeftuinen hebben daar ondertussen aan gewerkt. Demos, het kenniscentrum voor participatie van kansengroepen, kon volgens de onderzoekers een grotere rol spelen. Bij de nieuwe beheersovereenkomst van 2012 heeft Demos dan ook de opdracht gekregen om specifiek in te zetten op sportparticipatie van kansarmen en etnisch-culturele minderheden. Ondertussen heeft Demos concrete afspraken gemaakt met de proeftuinen. Een andere algemene aanbeveling was het geven van meer wetenschappelijke ondersteuning. De proeftuinen worden nu meer wetenschappelijk begeleid. Tot slot wees de UGent op de behoefte aan een laagdrempelige opleiding. Ondertussen zijn er formules voor aangepaste opleidingen zoals de opleiding algemeen gedeelte initiator van de Vlaamse Trainersschool in samenwerking met Buurtsport Antwerpen.

De vijf proeftuinen Sport gaan hun vijfde en laatste werkingsjaar in. De UGent geeft ook aanbevelingen per proeftuin.

De proeftuin Brede School is een project opgestart binnen Bloso met als doel kinderen en jongeren van het lager en secundair onderwijs te stimuleren om levenslang sport te beoefenen door een naschools sportaanbod. Na adviezen uit de evaluatie, is er ingezet op een schaalverbreding, onder meer met proefprojecten in plattelandsgemeenten die vooralsnog blinde vlekken vormen. Voorts beveelt de UGent aan om kansengroepen meer te betrekken en om een competentieprofiel en evaluatie voor de Flexibele Opdracht van de Leerkracht Lichamelijke Opvoeding (Follo) uit te werken. Ondertussen zijn de inschrijvingen geïnformatiseerd en wordt er meer samengewerkt met de Bloso-inspecteurs en met de andere proeftuinen.

De proeftuin Verenigingsondersteuning, het zogenaamde Dynamoproject, loopt onder verantwoordelijkheid van de Vlaamse Sportfederatie. Doel is managementondersteuning te geven aan het vrijwillig bestuurskader. Dynamo werkt rond vier pijlers: algemene documentatie ondersteuning, helpdesk, praktijkgerichte vormingen en individuele maatbegeleiding. De UGent adviseerde om meer een beroep te doen op externe expertise om de werkbelasting van de projectmedewerkers van Dynamo te beperken. Om de toekomst van het project te verzekeren, zou Dynamo zijn diensten ook tegen betaling kunnen aanbieden. Voorts adviseren de onderzoekers minder in te zetten op de ontwikkeling van nieuwe producten, maar bestaande producten optimaler in te zetten en te verspreiden. Een vierde aanbeveling is beter samenwerken met sportdiensten en federaties. Ook voor dit project geldt de algemene aanbeveling om beter te monitoren. Voorts heeft Dynamo ook een

onderzoek naar de typologieën van sportclubs gedaan om een beter zicht te krijgen op de diverse types van sportclubs in functie van ondersteuning. De diverse types worden vervolgens gevat in de grote sportclubenquête, die voorgesteld werd in september 2012. Er wordt ook met meer kennis en inzicht nagedacht over hoe de diverse sportondersteuners gericht en efficiënter kunnen ondersteunen. De minister verwijst naar het promotiefilmpje ‘Vitaminen voor de sportclubs’ dat men kan bekijken vanop de website van de Vlaamse Sportfederatie.

De proeftuin Buurtsportbegeleiders wordt mee opgevolgd door het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid en heeft als doel door opleiding en vorming een duurzame tewerkstelling van laaggeschoolde werkzoekenden als buurtsportanimator te verzekeren, in te zetten op het versterken van lokale buurtsportinitiatieven en nieuwe recreatiemogelijkheden in de eigen woon- en leefomgeving te creëren. Momenteel worden 43 langdurig werkzoekenden zo ingeschakeld in acht centrumsteden: Antwerpen, Aalst, Kortrijk, Roeselare, Brugge, Turnhout, Gent en Hasselt. Het project wordt via een klaverblad gefinancierd: met middelen uit de lokale sociale diensteneconomie, SINE-middelen (sociale inschakelingseconomie), lokale overheid en Vlaamse overheid sport. De UGent adviseert om een divers wijkaanbod te garanderen. 44 percent van de doelgroepmedewerkers zijn van een diverse etnische afkomst, maar slechts 8 percent onder hen zijn vrouwen. In het begin ging er veel tijd naar opleiding, maar dat evolueert naar een volwaardige inzet van de medewerkers. Op 1 december 2012 was er een colloquium om de resultaten voor te stellen. Met de organisatie van de buurtsportgames op 21 april 2012 in Gent hebben de verschillende steden hun werking onder de aandacht gebracht van een breder publiek. Dit was ook één van de aanbevelingen. Deze proeftuin heeft ook gezocht naar betere samenwerking met andere proeftuinen of organisaties. De doorstroming naar het reguliere arbeidscircuit blijft moeizaam, daarom is er een werkgroep sport-tewerkstelling. Met minister Freya Van den Bossche is er overleg en afstemming om te kijken hoe deze initiatieven verder dienen opgevolgd te worden. De schaalgrootte van de projecten en de doorstroming van de doelgroepwerknemers zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. Er komen ook aanpassingen in de regelgeving lokale diensteneconomie.

De proeftuin Open Stadion, begeleid door de vzw Open Stadion, heeft als doel voetbalclubs van eerste en tweede klasse te overtuigen van hun sociaal-maatschappelijk potentieel, met als doel de participatie van kansengroepen aan sport en samenleving te bevorderen. De vzw begeleidt de clubs intensief bij hun communitywerking, met als basis een maatschappelijk verantwoord ondernemersplan. Uit de evaluatie blijkt dat vooral de openstadionverantwoordelijken behoefte hebben aan vorming. Voorts achten de onderzoekers het nodig een meetinstrument voor de maatschappelijke output te ontwikkelen. In september is het project Football + Foundation op een colloquium gelanceerd, met als doel het project te verruimen tot andere voetbalclubs.

De laatste proeftuin betreft Sport in Grootsteden. Daarvan is de vzw Jeugd en Stad projecthouder. Doel is de versterking en begeleiding van grootstedelijke sportclubs in Antwerpen en Brussel om kwetsbare jongeren en hun ouders te bereiken. De minister haalt twee formules aan: Kort op de Bal voor amateurvoetbalclubs in Brussel die kansarme jongeren bereiken en Vecht en Dans, thaiboksclubs en dansgroepen voor meisjes van 8 tot 16 jaar in Antwerpen. Binnen dit project ligt sterk de focus op het ontwikkelen van competenties van jongeren en vrijwilligers. De onderzoekers van de UGent stellen voor om ook voldoende aandacht te besteden aan het betrekken van ouders. Met de Vrije Universiteit Brussel wordt samengewerkt voor de monitoring. Vervolgens zal in het laatste werkingsjaar de focus worden gelegd op het verspreiden van methodieken via publicaties, congressen en documentaires.

De periode na 2013 wordt voorbereid. Vooralsnog werken de proeftuinen een jaartje verder, rekening houdend met de adviezen. Het uitvoeringsbesluit van het Participatiedecreet schrijft een eindevaluatie voor waarbij de wenselijkheid, de haalbaarheid en de budget-

taire inpasbaarheid van de proeftuinen beoordeeld worden. De minister heeft gekozen voor een externe evaluatie, de opdracht is aan Idea Consult gegund. Die organisatie zal de resultaten en de kosten van de proeftuinen beoordelen. Het eindrapport wordt geleverd tegen het einde van november 2012. Op basis van die evaluatie zal het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media voor de cluster sport een eindrapport opstellen voor de minister. Er zal ook advies worden gevraagd aan de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC).

De eindevaluatie bestaat uit twee delen: een ‘inhoudelijke evaluatie van de proeftuinen’ en een ‘evaluatie van het proeftuinconcept’. Voor de inhoudelijke evaluatie zullen de resultaten 2008-2010 en 2010-2012 beoordeeld worden. In de tweede periode kunnen dus ook de effecten van de adviezen van de tussentijdse evaluatie beoordeeld worden. De evaluatie is gestoeld op interviews met proeftuinen, documentonderzoek en de reflectiegroep met experts in de materie sport en participatie. De onderzoekers kunnen ook terugvallen op een begeleidingsgroep (departement, Bloso en het kabinet).

Idea Consult zal ook beoordelen of proeftuinen een zinvol concept zijn. En daarnaast ook nagaan wat maakt dat de ene proeftuin succesvol is en de andere niet. Die kritische succesfactoren en andere leereffecten zullen in een leidraad voor proeftuinwerking verwerkt worden. Uiteindelijk zal Idea Consult een advies uitbrengen over de wenselijkheid, de haalbaarheid en de budgettaire inpasbaarheid van de lopende proeftuinen. De minister zal in het voorjaar 2013 beslissen welke (deel-)proeftuinen voortbestaan en onder welke vorm. Vervolgens zal hij ook bekijken welke nieuwe proeftuinen eventueel kunnen starten, rekening houdend met de prioriteiten van het actieplan Sport voor Allen.

Sinds de tussentijdse evaluatie kennen de proeftuinen Sport een gerichte dynamiek. Het laatste werkingsjaar wordt ingezet, wat alle proeftuinen sterk motiveert. De uitdaging is dubbel: zinvolle proeftuinen verankeren in het reguliere sportbeleid en nieuwe proeftuinen voorbereiden. De minister zal de eindevaluatie en de conclusies die hij daaruit trekt, in het parlement voorstellen.

2. Vragen van de commissieleden en antwoord van de minister

De heer *Steve D’Hulster* informeert hoe de werking van Dynamo verruimd en bekendgemaakt wordt. Hij is ook geïnteresseerd in de concrete inhoud van het overleg en de samenwerking tussen de proeftuinen. Hij informeert voorts naar de verhouding tussen de begeleidings- en reflectiegroep. Wie is eigenlijk de baas?

De heer *Bart Caron* is blij dat de minister het proeftuinconcept genegen is, het betreft immers een kwetsbare want experimentele werkomgeving met ook andere dan sportieve motieven, onder meer werkgelegenheid, stedelijke cohesie en ontwikkeling. Zullen de bevindingen van het onderzoek leiden tot wijzigingen in het Participatiedecreet? Het Participatiedecreet zou vanuit Cultuur worden aangepast, maar wat dan met de onderdelen Sport? Idea Consult zou zich naar verluidt beperken tot telefonische interviews. Hierover bestaat onvrede. Voorts rijzen er blijkbaar vragen bij het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB) dat tegelijk een belangenbehartiger en coördinator, dus uitvoerder van overheidsbeleid, is. Is de coördinator ook een element van de evaluatie? Zal de minister al in 2013 bijsturen, dus zonder de eindevaluatie af te wachten? En heeft dat budgettaire gevolgen?

Minister *Philippe Muyters* herhaalt dat de eindevaluatie van 2013 uit zal maken of de proeftuinen voortgezet worden of aflopen. Natuurlijk zou het dom zijn niet eerder bij te sturen als dat nodig zou blijken.

Mevrouw *Ulla Werbrouck* vindt het jammer dat de evaluatie van de sportonderdelen van het Participatiedecreet niet tegelijk met de proeftuinen besproken wordt. Ze vraagt om

dat alsnog bij de eindevaluatie zo te doen. Hoe ondersteunt de minister de transversale werking van Demos zodat die de sportfederaties beter kan begeleiden in hun inspanningen om kansengroepen te laten participeren? Welke maatregelen moeten zorgen voor een goede politieke en administratieve afstemming?

Minister *Philippe Muyters* bevestigt dat die elementen deel uitmaken van de nieuwe beheersovereenkomst met Demos.

Mevrouw *Ulla Werbrouck* gelooft in het nut van de proeftuin Brede School. De structurele inbedding ervan lijkt dan ook logisch. Alleen moeten er ook gelijkaardige initiatieven komen in de plattelandsgemeenten. De proeftuin Verenigingsondersteuning vervult zeker een behoefte van de sportsector. Het lid heeft echter de indruk dat het volledige potentieel van dat project nog niet benut is. Het verheugt haar dan ook dat de minister zal inzetten op een verruiming. De proeftuin Buurtsportbegeleiders is waardevol. Het aantal leden van sportclubs daalt, mensen sporten immers vaker alleen. Daarom is het goed dat buurtsportbegeleiders een prominente rol spelen. Ook hier zijn verbeteringen, zoals een intensere samenwerking met andere proeftuinen, mogelijk. Als het sectoraal verankerd wordt, pleit mevrouw Werbrouck voor voldoende middelen, want het project is niet goedkoop.

De proeftuin Sport in Grootsteden kampt met kinderziektes. Het bereik is klein. Clubs staan niet open voor de samenwerking. Bijsturing is dus nodig. De proeftuin Open Stadion biedt clubs de kans een maatschappelijke rol te vervullen. Op langere termijn zouden de clubs die rol inbedden in hun structurele werking. Het lid hoopt dat ook andere sporttakken de kans zullen krijgen om aan dergelijk project deel te nemen. In de nota van de Vlaamse Regering staat dat nog bekeken wordt of de proeftuinen Sport onder het Participatiedecreet vallen of sectoraal ingebed worden. Wat zijn de plannen van de minister? Voorts informeert mevrouw Werbrouck of er bij nieuwe proeftuinen meer ingezet wordt op wetenschappelijke omkadering en metingen die nodig zijn om de effecten beter te kunnen beoordelen.

De heer *Johan Deckmyn* informeert of de proeftuinen al meer samenwerken en, zo ja, wat daar de resultaten van zijn. Zijn er initiatieven genomen om de brede school ook in plattelandsgebieden te introduceren? Zo ja, wat zijn de resultaten? Blijft het aantal bestaande Follo-leerkrachten voor sport behouden, of hangt dat af van de resultaten van de eindevaluatie? Of proeftuinen voortgezet worden, is niet enkel de zaak van het beleidsdomein Sport. Hoe zal de minister zijn collega's aansporen om de resultaten van de eindevaluatie ook in hun domeinen toe te passen?

Mevrouw *Griet Coppé* meldt dat in Roeselare de proeftuin Brede School en de proeftuin Buurtsport goed werk leveren. Buurtsport zet niet alleen aan tot meer bewegen, maar versterkt ook het sociale weefsel. Een wijk in haar stad is daar helemaal door opgeleefd. Een goede opleiding van de doelgroepmedewerkers heeft veel tijd gevegd. Heeft de minister al cijfers over de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt? Sport na school zorgt ervoor dat ook kinderen die geen lidgeld voor een sportclub kunnen betalen, kunnen sporten. Ze pleit voor het voortbestaan van beide proeftuinen.

De heer *Peter Gysbrechts* merkt op dat de rapporten en evaluaties elkaar wel heel snel opvolgen. Toch heeft de tussentijdse evaluatie haar nut bewezen. Daaruit blijkt dat het voor de minister moeilijk zal zijn om een zinvolle eindbalans te maken. De UGent benadrukt dat de administratie de voortgangscontrole meer ter harte zou moeten nemen. De administratie wil dat doen door de aanbevelingen uit het rapport voor te leggen aan de klankbord- en reflectiegroepen. De acties die daaruit volgen zullen ze in de jaaractieplannen 2012-2013 schrijven. Het lid veronderstelt dat dat ondertussen gebeurd is. Hij informeert naar de inhoud ervan.

Een tweede belangrijke kritiek was de onderbenutting van Demos. Is dat besproken met Demos? Zoals de heer Gysbrechts reeds meermaals aankaartte, is het moeilijk de resultaten van de proeftuinen te bepalen, onder meer door het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek en aan nulmetingen. De UGent treedt dat bij en suggereert de minister hulp te zoeken bij het steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek. Daarnaast zijn er aanbevelingen over meer samenwerking en de behoefte aan structurele financiering. Uiteraard is de brede school een prachtig initiatief, niet alleen om kinderen aan het sporten te krijgen, ook om de buitenschoolse kinderopvang te ontlasten. Aansluitend bij de proeftuin Verenigingsondersteuning biedt de gemeente Putte de sportclubs een digitaal platform. De spreker informeert of de minister nog voor de eindevaluatie zal beslissen over het voortbestaan van de succesvolle proeftuinen. Kan hij garanderen dat projecten die voortgezet worden, niet in een financieel vacuüm terecht zullen komen? Zullen er extra middelen voor vrijgemaakt worden, zeker als de huidige proeftuinen blijven bestaan en er nieuwe bijkomen?

De heer *Kris Van Dijk* waarschuwt dat het geld vooral naar de acties zelf moet gaan en niet naar de monitoring ervan, hoewel dat laatste, in gepaste mate, ook wel nodig is. Beleid voeren is keuzes maken, niet elke proeftuin kan in heel Vlaanderen geïmplementeerd worden. Soms zijn ze trouwens alleen zinvol in bepaalde omgevingen. De brede school daarentegen telt zoveel positieve aspecten dat het ruimer toepasbaar is en zeker behouden moet blijven. De spreker somt het partnerschap op met de lokale besturen, de aanwezigheid van alle jongeren in de school en de nabijheid van de sportclub. N-VA kijkt met interesse uit naar de eindevaluatie van alle proeftuinen.

De heer *Veli Yüksel* sluit zich aan bij de opmerkingen van de vorige sprekers en informeert wanneer de eindevaluatie precies klaar zal zijn.

Minister *Philippe Muyters* wijst op het doel van een tussentijdse evaluatie: namelijk bij te sturen waar nodig. Zo is de beheersovereenkomst van Demos op basis ervan gewijzigd. Ondertussen is ook gebleken tussen welke proeftuinen samenwerking zinvol is, en nu werkt bijvoorbeeld Brede School samen met Buurtsportbegeleiders en met Open Stadion.

Natuurlijk mogen de metingen niet belangrijker worden dan het project op zich. Idea Consult houdt daar wel degelijk rekening mee bij de eindevaluatie. Die heeft andere doelstellingen dan de tussentijdse evaluatie. Vooreerst zal het beoordelen of de werkwijze, het concept proeftuin dus, zinvol is. Vooralsnog weet de minister niet of het Participatiedecreet daarvoor gewijzigd moet worden, maar hij zal dat, samen met de ministers Schauvliege en Smet, beoordelen als de tijd rijp is. Idea Consult zal daarnaast beoordelen welke proeftuinen zinvol zijn en dus best behouden blijven. De minister zal de opmerkingen van de parlementsleden over de verschillende projecten zeker aan Idea Consult bezorgen. Pas als duidelijk is welke projecten structureel worden, kan de minister beoordelen of er middelen zijn voor nieuwe proeftuinen. Pas daarna kan hij beoordelen of er ruimte is voor zinvolle nieuwe projecten. In het voorjaar 2013 zal de eindevaluatie klaar zijn. Zodra de minister daaruit conclusies heeft getrokken, zal hij die toelichten in het parlement.

De minister formuleert algemene doelstellingen, maar de manier waarop die bereikt worden, is de verantwoordelijkheid van de uitvoerder. Dat geldt ook voor het Dynamoproject. Dat heeft zich wel degelijk bij de sportdiensten geïnformeerd zodat het de beschikbare informatie beter kan benutten.

De begeleidingsgroep met Bloso, het departement en het kabinet, begeleidt Idea Consult. De reflectiegroep met wetenschappelijke inbreng valideert de evaluatie. Nog altijd stromen te weinig doelgroepwerknemers door naar de reguliere arbeidsmarkt. Om die reden zal de minister bijkomende maatregelen bespreken met minister Van den Bossche van Sociale Economie.

De minister begrijpt dat de parlementsleden meer informatie willen, maar hij moet zelf de resultaten van de evaluatie afwachten. Als de conclusies echter in januari klaar zijn, heeft iedereen voldoende tijd om ermee rekening te houden.

Mevrouw *Ulla Werbrouck* informeert tot slot of met de voorbereiding van de structurele verankering gewacht zal worden op de evaluatie. Ze vreest dat immers de werknemers opteren voor zekerheid en een onzekere baan zullen verlaten als zich interessantere opties aandienen.

Minister *Philippe Muyters* deelt mee dat de eindevaluatie van Idea Consult klaar zal zijn in 2012. Dat laat meer dan voldoende tijd om definitief te beslissen. Hij vermoedt dat voor de meeste parlementsleden nu al min of meer duidelijk is welke proeftuinen de beste overlevingskansen hebben.

Philippe DE COENE,
voorzitter

Bart CARON,
verslaggever